

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ВІСНИК

НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
«ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Видається з 1964 р.

№ 733

ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Відповідальний редактор — проф., д-р філол. наук Лев Полюга

Львів
Видавництво Львівської політехніки
2012

УДК 800

У Віснику опубліковано статті, які розкривають такі тематичні напрямки: теоретичні засади термінознавства, лексикографія та міжмовні зв'язки, термінологія природничих і гуманітарних знань.

Для науковців і фахівців різних галузей знань, а також викладачів і студентів навчальних закладів.

*Рекомендовано вченою радою Національного університету «Львівська політехніка»
(протокол № 51 засідання від 27.03.2012 р.)*

*Свідоцтво про державну реєстрацію засобу масової інформації
серія КВ № 13038-1922Р від 20.07.2007 р.*

Редакційна колегія:

проф., д-р філол. наук **Лев Полюга** (відповідальний редактор);
проф., д-р філол. наук Олександра Сербенська (заступник відповідального редактора);
доц., канд. філол. наук Анатолій Івченко (відповідальний секретар);
доц., канд. філол. наук Надія Андрейчук;
проф., д-р філол. наук Флорій Бацевич;
доц., канд. філол. наук Геннадій Вознюк;
проф., д-р філол. наук Софія Денисенко;
доц., канд. філол. наук Володимир Задорожний;
проф., д-р техн. наук Роман Кінаш;
проф., д-р філол. наук Ірина Кочан;
доц., д-р філол. наук Олена Левченко;
проф., д-р техн. наук Богдан Рицар;
проф., д-р техн. наук Василь Чабан

Адреса редакційної колегії:

*Національний університет «Львівська політехніка»,
вул. С. Бандери, 12, Львів-13, 79013
<http://tc.terminology.lp.edu.ua>*

ЗМІСТ

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТЕРМІНОЗНАВСТВА	3
<i>Буракова М.</i> Да питання аб сцісласці форми тэрмінаў	3
<i>Вознюк Г., Ментинська І.</i> Термінологічна орфографія: <i>трансакція</i> чи <i>транзакція</i> ?	6
<i>Гінзбург М.</i> Термінознавство та аспектологія: два погляди на процес	10
<i>Комова М.</i> Комунікаційні традиції української термінології як вияв соціальної пам'яті	18
<i>Кочан І.</i> Українське термінознавство 1960–1990-х років	24
<i>Моргунок В.</i> Про невмотивованість українського терміна «поняття» на позначку одиниці думки	29
<i>Пишенична Л., Шевченко В., Шишкіна Н.</i> Термінологічна культура фахівця – освітньо-навчальний проєкт	34
<i>Старко В.</i> Терміни «концепт» і «категорія» в дослідженні мовної категоризації світу	42
<i>Туровська Л.</i> Типологічне термінознавство кінця ХХ – початку ХХІ ст. в Україні	49
<i>Фіголь Н.</i> Електронний навчальний посібник чи підручник: до проблеми визначення	53
<i>Халіновська Л.</i> Кореляція понять <i>термін</i> і <i>номен</i> в українській науково-технічній термінології	57
<i>Южакова О.</i> Дослідження українських терміносистем і термінних номінацій у когнітивному аспекті	60
ЛЕКСИКОГРАФІЯ ТА МІЖМОВНІ ЗВ'ЯЗКИ	67
<i>Василяйко І.</i> Англословні запозичення в сучасній українській термінології кіномистецтва	67
<i>Дзюба М.</i> Проблеми лексикографічного опрацювання епонімічних термінів	71
<i>Матанцева А.</i> Особливості функціонування префікса <i>за-</i> як засобу дієслівного термінотворення в «Російсько-українському словнику» (1924–33)	75
<i>Процик І.</i> Функціонування термінів мистецтва в соціолекті футбольних фанатів (на матеріалі української та польської мов)	81
ТЕРМІНОЛОГІЯ ПРИРОДНИЧИХ ЗНАНЬ	86
<i>Андрусишин О.</i> Парадигматичні відношення в астрономічній термінології першої третини ХХ століття (на матеріалі словника математичної термінології Федора Калиновича та Григорія Холодного)	86
<i>Веремчук О.</i> Семантико-стилістичні параметри процесу стилістичної транспозиції термінів фізичної галузі	91
<i>Гаращенко Л.</i> Аналітичні терміни загальнотехнічної галузі	96
<i>Гимер Н.</i> Вторинна номінація як спосіб творення нових фахових назв у лексиці косметики та косметології	101
<i>Дривко Н.</i> Типи структурних моделей термінів-словосполучень із семою 'споруда' (на матеріалі «Російсько-українського та українсько-російського словника термінів будівництва й архітектури»)	104
<i>Книщенко Н.</i> Особливості прояву відношень антонімії в системі сучасної дорожньобудівельної термінології	107
<i>Корнілов М., Голуб О., Гордієнко О., Толмачова В., Ковтун О.</i> Проблеми трансформації хімічних термінів	110
<i>Кримець О.</i> Лексико-семантична категорія широкосзначності та її вияв в українській технічній термінології	115
<i>Кучеренко О.</i> Проблеми нормативності у фаховій мові співробітників цивільного захисту	120
<i>Луковенко Т.</i> Явище паронімії в українській гомеопатичній термінології	123
<i>Міняйло Р.</i> Нульсуфіксальні утворення в українській рибальській термінології	127
<i>Муляр І.</i> Іншомовні запозичення в меблевій термінології	134

<i>Нікуліна Н.</i> Утилітарні вимоги до номена (на матеріалі транспортної термінологічної мега-системи)	139
<i>Осадчук М.</i> Українська математична термінологія в англо-російсько-українському словнику математичних термінів	145
<i>Романова О.</i> Анатонімічні відношення в українській швацькій термінології	149
<i>Теглівець Ю.</i> Ономазіологічна структура багатокomпонентних складених назв із семою ‘вода’	155
<i>Тиха Л.</i> Граматична структура екологічних термінів у посібниках і підручниках для студентів-екологів	158
<i>Харчук Л.</i> Суфіксація як продуктивний спосіб творення електроенергетичних термінів . . .	161
ТЕРМІНОЛОГІЯ ГУМАНІТАРНИХ ЗНАТЬ	166
<i>Гнатюк М.</i> Терміни на позначення фонетичних процесів: теоретичний і практичний аспекти (на матеріалі північнолемківських переселенських говірок)	166
<i>Городиловська Г.</i> Суспільно-політична лексика як засіб вираження емоційності та експресивності в історичній прозі Романа Іваничука	174
<i>Дацишин Х.</i> Терміни «журналістська риторика», «риторика ЗМІ», «медіариторика»: до проблеми дефініції	179
<i>Дуцяк І.</i> Аналіз законодавчої закріпленої термінології з музейної справи та охорони культурної спадщини	183
<i>Краснопольська Н.</i> Омонімія в українській термінології менеджменту	188
<i>Крохмальна Г.</i> Явище експлікації терміна в літературознавчому тексті (на матеріалі статті І. Денисюка)	193
<i>Кульчицький Ігор, Філь Б.</i> Проблемні аспекти локалізації окремих термінів з інформатики .	196
<i>Куньч З.</i> До питання утвердження терміна «реторика» в українській науці	200
<i>М’ягkota І.</i> Дериваційні особливості термінологіки української фольклористики	205
<i>Мар’янюк Я.</i> Основоскладання як спосіб термінотворення в українській термінології дизайну	208
<i>Півнюова Л.</i> Автохтонна та запозичена лексика на позначення номенів туристичної сфери . .	212
<i>Поліщук Н.</i> Мистецька термінологічна лексика в газетному тексті (на матеріалі газет «Дзеркало тижня», «Газета по-українськи», «Високий замок», «Скриня»)	216
<i>Туркевич О.</i> Методика викладання української мови як іноземної: системна організація термінів	223
<i>Фаріон І.</i> Периферійні субстантивні лінгвономени метатерміна <i>мова</i> в діяхронії: <i>діалект, наріччя, річ, бесіда</i>	227
<i>Ярошевич І.</i> Частина мови: поняттєво-термінологічний аспект	234
ПОВІДОМЛЕННЯ, МАТЕРІАЛИ, РЕЦЕНЗІЇ	239
<i>Рицар Б., Мисак Р., Мацейовська О.</i> Технічному комітетові стандартизації науково-технічної термінології – 20 років: діяльність у фактах та цифрах	239
<i>Сербенська О.</i> Професор Лев Полюга (квітка на могилу)	255
АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК АВТОРІВ	258

ТЕРМІНОГРАФІЧНА СЕРІЯ

СловоСвіт

Започатковано у 2000 році

Головний редактор серії – голова ТК СНТТ д.т.н., професор Б. Рицар

http://tc.terminology.lp.edu.ua/TK_vocab.htm

№ 1

Англійсько-український словник-довідник інженерії доквілля / Уклад. Т. Балабан – Л. : Вид-во Держ. ун-ту «Львівська політехніка», 2000. – 400 с.

№ 2

Російсько-український тлумачний словник з теплоенергетики / Уклад. Й. Мисак, М. Крук та ін. – Л. : Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2001. – 412 с.

№ 3

Англійсько-український словник з профілактичної та екологічної токсикології / Уклад. А. Маненко, Т. Балабан, Н. Хоп'як. – Л. : Ліга-Прес, 2002. – 112 с.

№ 4

Російсько-українсько-польський словник з гідравліки та сантехніки / Уклад. С. Шнерх, Н. Лещій. – Л. : ЕКОінформ, 2002. – 326 с.

№ 5

Комова М. Українська термінографія (1948-2002): Бібліограф. покажчик. – Л. : Ліга-Прес, 2003. – 112 с.

№ 6

Анатоль Вовк: Біобібліографія вчених-термінологів України / Ред. Б. Рицар, М. Комова. – Л. : Ліга-Прес, 2002. – 64 с.

№ 7

Олекса Горбач: Біобібліографія вчених-термінологів України / Ред. Б. Рицар, Р. Микульчик. – Л. : Ліга-Прес, 2004. – 296 с.

№ 8

Російсько-український та українсько-російський словник термінів будівництва й архітектури в 2-х тт. Том 1: Російсько-український словник термінів будівництва й архітектури / Уклад. С. Жуковський, Р. Кінаш, Л. Полюга, В. Базилевич. – Л. : Ліга-Прес, 2005. – 960 с. –Диск з електронною версією.

№ 9

Російсько-український словник з інженерних технологій / Уклад. М. Ганіткевич, Б. Кінаш. – Л. : Ліга-Прес, 2006. – 1024 с. –Диск з електронною версією.

№ 10

Англійсько-український глосарій виробів *Microsoft*®: громадська редакція / За ред. Б. Рицара. – Л. : ЕКОінформ, 2006. – 208 с.

№ 11

П'ятимовний словник інсталяційних термінів: українсько-російсько-польсько-англійсько-німецький словник / Уклад. С. Шнерх –Л. : ЕКОінформ, 2007. – 269 с.

№ 12

Російсько-український коксохімічний словник / Уклад. Рудика В., Брайловська Н., Зінгерман Ю., Коцюба Г., Шаповал Ю., Шевгота А. – Х., 2007. – 504 с. – Диск з електронною версією.

№ 13

Російсько-український та українсько-російський словник термінів будівництва й архітектури в 2-х тт. Том 2: Українсько-російський словник термінів будівництва й архітектури / Уклад. С. Жуковський, Р. Кінаш, Л. Полюга, В. Базилевич, Н. Дрівко – Л. : Ліга-Прес, 2007. – 488 с. – Диск з електронною версією.

№ 14

Англійсько-український геодезичний словник / Уклад. Ф. Заблоцький, О. Заблоцька. За ред. Б. Рицара. – Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2010. – 360 с.

№ 15

Словник-довідник термінології музейництва / Уклад. Р. Микульчик, П. Слободян, Є. Діденко, Т. Рак. – Л. : Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2012. – 128 с. – Диск із електронною версією.

ГОТУЄТЬСЯ ДО ВИДАННЯ

Українсько-англійський та англійсько-український словник з радіоелектроніки в 2-х тт. Том 1: Українсько-англійський словник з радіоелектроніки / Уклад. Б. Рицар, Л. Сніцарук, Р. Мисак. – більше 50 тис. термінів. – (Термінографічна серія *СловоСвіт*). – Диск із електронною версією.

ТК СНТТ запрошує укладачів словників, термінологів і філологів
до співпраці у термінографічній серії *СловоСвіт*.

ВАШІ ПРОПОЗИЦІЇ ПРОСИМО НАДСИЛАТИ НА АДРЕСУ ТК СНТТ:

79013, м. Львів, вул. С. Бандери, 12, к. 237
Національний університет «Львівська політехніка», гол. корпус, к. 237
тел.\факс: (032) 258-22-56
е-пошта: rytsar@polynet.lviv.ua
<http://tc.terminology.lp.edu.ua>

**Редколегія збірника наукових праць
Вісник Національного університету «Львівська політехніка»
Серія: «Проблеми української термінології»
приймає статті для публікації на 2013 рік**

Згідно з Постановою ВАК України від 18 листопада 2009 р. № 1-05/5 «Про внесення періодичних наукових фахових видань до нового переліку наукових фахових видань України» Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: Серія «Проблеми української термінології» (мовознавство) входить до Переліку наукових фахових видань з філологічних наук, у яких можна публікувати результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук.

До Вісника приймають статті, матеріали яких раніше не були опубліковані, з таких проблем української термінології: теоретичні засади термінознавства та лексикографії; лексикографія та міжмовні зв'язки; унормування та стандартизація термінології; термінологія природничих знань (науково-технічна, хеміко-біологічна, охорона здоров'я, сільськогосподарська тощо); термінологія гуманітарних знань (мовознавча, суспільно-політична, правнича, військова, спортивна, філософсько-богословська тощо).

Редколегія розглядає статті написані й оформлені згідно з вимогами ВАК України. Докладнішу інформацію про оформлення статті та подання матеріалів розміщено на інтернет-сторінці ТК СНТТ:

http://tc.terminology.lp.edu.ua/TK_Wisnyk.htm

Адреса редакційної колегії:
79013, м. Львів, вул. С. Бандери, 12
Національний університет «Львівська політехніка», гол. корпус, к. 237

тел./факс: (032) 258-22-56
е-пошта: rytsar@polynet.lviv.ua

Збірник наукових праць

ВІСНИК

Національного університету
«Львівська політехніка»

Видається з 1964 р.

№ 733

ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Редактор *Анатолій Івченко*
Комп'ютерне складання *Роман Мисак*
Художник-дизайнер *Уляна Келеман*

Підписано до друку 19.09.2012.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний. Друк на різнографі.
Умовн. друк. арк. 16,3. Обл.-вид. арк. 13,1
Наклад 150 прим. Зам. 120872.

Видавець і виготівник Видавництво Львівської політехніки
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 751 від 27.12.2001 р.

вул. Ф. Колесси, 2, Львів, 79000
тел. +380 32 2582146, факс +380 32 2582136
www.vlp.com.ua, ел. пошта vmr@vlp.com.ua